

Таким чином, ми можемо зробити **висновок**, що іншомовну комунікативну культуру майбутніх фахівців ми розуміємо як складне системне утворення, що включає знання, вміння і навички, необхідні для здійснення комунікативної діяльності іноземною мовою, здатність до застосування певних мовних зразків у визначеному соціо-культурному оточенні, мотиваційну готовність до міжкультурної співпраці у сфері професійної діяльності, а мовленнєва активність особистості виступає рушійною силою цього процесу. Для успішного спілкування недостатньо оволодіти мовою як системою, необхідно навчитися вживати її в певному соціально-культурному контексті, засвоїти правила комунікативного, мовного, мовленнєвого етикету.

Список використаних джерел:

1. Басюк Н. А. Комунікативна культура педагога вищої школи як головний аспект педагогічного спілкування: URL: <http://eprints.zu.edu.ua/20252/1/Basjuk1.pdf> (дата звернення: 01.03.2023).
2. Кравець Р. А. Теоретичні і методичні основи полікультурної освіти майбутніх фахівців аграрної галузі : монографія. Вінниця : Планер, 2017. 434 с.
3. Кухта І. В. Іншомовна компетентність у контексті формування комунікативної культури студентів у процесі вивчення іноземної мови. IX МНПК *Гуманізм та освіта*. 2008. С. 33–36.
4. Малик В. М. Поняття іншомовної комунікативної культури й особливості її розвитку. *Інноваційна педагогіка*. 2021. № 39. С. 248–251.
5. Онуфрієва Л. А. Психологічні особливості формування іншомовної комунікативної компетенції у студентів-майбутніх випускників немовних спеціальностей ВНЗ. *Проблеми сучасної психології*: зб. наук. праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2011. Вип. 12. С. 727–739.
6. Онуфрієва Л. А. Формування іншомовної комунікативної культури особистості в процесі оволодіння іноземною мовою професійного спрямування. URL: http://www.confcontact.com/2012_10_24/1_onufrieva.htm (дата звернення: 01.03.2023).
7. Плузник А. В. Зміст поняття «Іншомовна комунікативна культура» у психолого-педагогічних дослідженнях. *Молодий вчений*. 2018. № 4.4 (56.4). С. 13–16.
8. Саковська Т. Сутність діалогу культур у процесі міжкультурного виховання. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2014. Вип. 49. С. 179–184.

МАЛЬОВ Сергій

здобувач ступеня вищої освіти «доктор філософії»,

ТОДОСІЄНКО Наталія

канд. пед. наук, старша викладачка кафедри мистецьких дисциплін

дошкільної та початкової освіти,

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,

Вінниця, Україна

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Анотація. У статті розкрито сутність процесу активізації процесу естетичного виховання дітей молодшого шкільного віку. Розкрито сутність понять: «мистецтво», «художньо-педагогічна технологія», «інноваційний підхід», «художньо-естетична діяльність»; розглянуто зміст естетичних компетентностей учнів початкових класів та інноваційної підготовки на уроках мистецтва. Запропоновано інноваційні технології активізації креативності учнів молодшого шкільного віку.

Ключові слова: естетичне виховання, інноваційний підхід, мистецька освіта, мистецтво, молодший шкільний вік.

IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN THE AESTHETIC EDUCATION OF PRIVATE SCHOOL STUDENTS

Abstract. The article reveals the essence of concepts aimed at activating the process of aesthetic education of children of primary school age – «art», «artistic and pedagogical technology», «innovative approach», «artistic and aesthetic activity»; the content of aesthetic competences of elementary school students and innovative training in art classes are considered. Innovative technologies aimed at activating the creativity of younger schoolchildren are proposed.

Key words: aesthetic education, innovative approach, art education, art, primary school age.

Реформування сучасної освіти в Україні вимагає особливої уваги до проблеми упровадження інновацій в освітній процес. У світлі сучасних концепцій виховання, в умовах гуманізації та демократизації на порядку денному реформування освіти постає важливе завдання пошуку ефективних шляхів та співробітництва усіх суб'єктів підготовки, зорієнтованість на інноваційні підходи, що вимагає особливої уваги до проблеми упровадження інновацій в освітній процес; застосування новітніх моделей, сучасних педагогічних технологій, які забезпечили б підготовку науково-педагогічних кадрів, зокрема розробку та дослідження інноваційних шляхів і методів, впровадження їх в традиційні форми виховання підростаючого покоління в Україні. Ці завдання відображені в основних концептуальних положеннях розвитку педагогічної освіти, зокрема в таких нормативних державних документах, як «Програма українського патріотичного виховання дітей та учнівської молоді», Закон України «Про освіту», «Концепція розвитку педагогічної освіти», «Стратегія національно-патріотичного виховання» та інших інструктивних документах МОН України. Актуальною проблемою сучасного суспільства є потреба використання сучасних інноваційних технологій у процесі естетичного розвитку дітей молодшого шкільного віку.

Підґрунтям нашого дослідницького пошуку послуговували деякі ідеї щодо вдосконалення системи педагогічної освіти таких науковців як О. Акімова, Р. Гуревич, О. Дубасенюк, А. Коломієць, В. Кремень, Л. Лук'янова, Н. Лазаренко, Н. Ничкало, О. Рудницька, В. Черкасов. Пошук ефективних інноваційних шляхів оптимізації процесу виховання учнівської молоді здійснювали сучасні дослідники: Н. Андросова, Б. Багрій, Г. Деревань, І. Дичківська, С. Дубяга, Ю. Лимар, Г. Коберник, О. Костащук, Н. Отяжна, В. Телечук, Н. Сірант, В. Федорчук, О. Янович.

Естетичне виховання особистості є предметом наукових досліджень багатьох дослідників педагогіки, вікової психології, психології мистецтва і творчості. (І. Бех, І. Зязюн, Н. Миропольська, Л. Масол, Е. Печерська, О. Щолокова, Г. Шевченко).

Термін «підхід» визначається як сукупність способів, прийомів, розгляду чого-небудь, впливу на когось, щось, ставлення до когось, чогось [1]. Інноваційний підхід є одним із методологічних підходів. У працях В. Андрущенко, С. Ніколаєнка йдеться про філософське обґрунтування цілей та цінностей інновацій у сучасній освіті. Традиційна й інноваційні моделі в освіті представлено в працях М. Кладіна, В. Ляудиса; теорія та практика використання інноваційних технологій – у працях І. Дичківської, В. Стрельнікова, Г. Селевко, Д. Чернілевського. М. Аузіна та А. Возна обґрунтовують призначення інноваційної освіти, стверджуючи, що основною її метою є формування та розвиток інноваційної здатності людини: «Педагогічні інновації у сучасній школі передбачають якісно нові перетворення як цілісного педагогічного процесу, так і його складових, зокрема, мотиваційних, змістових, процесуальних та інших структурно-системних компонентів освіти, що забезпечують істотне підвищення його результативності, оптимізації. Це діяльність, пов'язана зі змінами в завданнях, методах і принципах навчання, формах організації навчання та управління цим процесом» [4, с. 56].

Можна стверджувати, що оновлення всіх зазначених компонентів потребує зміни методології навчання, «переходу з суто інформаційних, репродуктивних форм навчання на проблемно-пошукові, індивідуально-диференційовані, особистісно орієнтовані з акцентом на індивідуалізацію навчальних планів і програм» [7, с. 31].

Визначення методологічного підходу Т. Медведовської [7], що розглядає впровадження інноваційного досвіду у професійній підготовці фахівців, який вона називає інноваційно-орієнтованим.

В основі такого підходу – розуміння інноваційного навчання як певної протилежності традиційному (нормативному), вона зазначає: «Значущою особливістю сучасної системи освіти є співіснування двох стратегій організації навчання: традиційної та інноваційної» [7, с. 29].

Терміни «традиційне (нормативне) навчання» та «інноваційне навчання» запропонувала група вчених у доповіді римського клубу. Вони звертають увагу світової наукової громадськості на невідповідність принципів традиційного навчання вимогам сучасного суспільства до особистості, її зростаючих пізнавальних можливостей. Відповідно надаються тлумачення двох моделей навчальної діяльності [7]. Традиційне навчання та виховання, зорієнтоване на збереження і відтворення культури, забезпечує стабільність у соціумі за рахунок переважно репродуктивної діяльності учня, формування виконавських здібностей, розвитку уваги, пам'яті. Інноваційне – стимулює новаторські зміни в культурі, соціальному середовищі, воно орієнтоване на формування готовності особистості до динамічних змін у соціумі за рахунок розвитку здібностей до творчості, різноманітних форм мислення, а також здатності до співробітництва з іншими людьми.

Інноваційно-зорієнтований підхід – це спеціальне, структурно-організоване та функціонально-процесуальне інтегроване утворення, що відображає динамізм і змінність соціуму, забезпечуючи стимулювання новаторських змін, розвиток інноваційної здатності людини, реалізацію інноваційної діяльності фахівців в умовах сучасного динамічного суспільства, розвиток інноваційних особистісних властивостей та створення інноваційного середовища. Інноваційно-орієнтована система естетичного виховання є педагогічною системою, спрямованою на підготовку школяра до інноваційної мистецької, художньо-творчої діяльності. «Основною відмінною ознакою такої моделі є її цільова зорієнтованість на підготовку дитини до життя в умовах сучасного динамічного суспільства, що забезпечує його становлення як активного суб'єкта змін та інновацій, здатного до самостійної ініціації та реалізації інноваційної діяльності. Реалізація такої моделі потребує розроблення комплексної стратегії інноваційного розвитку, яка забезпечуватиме розвиток особистості як суб'єкта інноваційної діяльності на рівні діяльнісного, особистісного та соціального компонентів» [2, с. 22].

Розглядаючи інноваційну освітню художньо-педагогічну технологію як сукупність засобів і методів відтворення теоретично обґрунтованих процесів навчання й виховання, які дають можливість успішно реалізувати поставлені освітні цілі, можемо сказати, що інноваційно-технологічний напрям підтверджується теоретичними концепціями, серед яких можна виділити наступні теорії: теорію цілісного навчального процесу; оптимізації навчально-виховного процесу; поетапне формування розумових дій; концепція програмованого та проблемного навчання; концепція індивідуалізації та диференціації навчання; концепція перспективно-випереджального навчання; концепція акмеологічного навчання. «Застосування художніх технологій сприяє стимулюванню фантазії дітей, утворенню нових художніх образів, розвитку творчих здібностей, створює емоційно сприятливу атмосферу для розкриття внутрішнього потенціалу учнів, підвищує їхню працездатність і знімає психічне напруження, занурює у світ мистецького твору, допомагає у самовдосконаленні та самореалізації особистості дитини, в її практичній творчій діяльності» [20, с. 420].

Отже, інноваційний підхід – це специфічна, сукупність способів, прийомів, ставлень, що відображають динамізм і змінність сучасного суспільства та забезпечують адекватні цим змінам стимулювання новаторських ідей, розвиток інноваційної здатності людини, реалізацію інноваційної діяльності фахівців у процесі їхньої діяльності, створення інноваційного середовища. Поряд із наявними вже традиційними підходами, є необхідність упровадження нових поглядів і нових моделей освітнього процесу. У традиційних підходах притаманні певні фрагментарність, роздільність, ізольованість у часі.

Величезним і поки-що сповна незатребуваним потенціалом для успішної реалізації цього завдання володіє естетичне виховання. Воно закладає в дитячому віці основоположні цінності, орієнтири, переконання, які в майбутньому визначатимуть життєву позицію і стратегію поведінки дорослої людини, громадянина.

Естетичне виховання молоді, залучення школярів до світу мистецтва, до художньої культури розвиває ціннісне сприймання, виховує почуття прекрасного, здатність до рефлексії, дивергентного мислення, міжособистісного і міжкультурного діалогу, розширює світоглядні межі.

Список використаних джерел:

1. Аузіна М. О., Возна М. О. Інноваційні процеси в освіті : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. Національний банк України ; Львів. б. ін-т. Львів : ЛБІ НБУ, 2003. С. 9; 56.
2. Інноваційні технології навчання в умовах інформатизації освіти : навч. посіб. / Р. С. Гуревич та ін. Львів, 2001. 396 с.
3. Коломієць А. М. Сучасні методологічні підходи в організації вищої педагогічної освіти. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2016. Вип. 3. С. 47–52.
4. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах. URL: http://www.yurinfo.org.ua/index.php?lang_id=1&menu_id=1182&articleid=165701#.
5. Лазаренко Н. І. Суперечності, проблеми і парадокси в системі педагогічної освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Київ, Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2019. Вип. 53. С. 5–8.
6. Миропольська Н. Є. Стан сформованості художньої культури учнів. *Педагогіка і психологія*. 2001. № 2. С. 49–57.
7. Медведовська Т. П. Впровадження інноваційно-орієнтованого підходу у професійну підготовку фахівців. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 16 : Творча особистість учителя : проблеми теорії і практики*. 2014. Вип. 23. С. 29–31.
8. Ничкало С. А. Естетичне виховання школярів у контексті викликів сучасності. URL: <https://lib.iitta.gov.ua>.
9. Національна державна комплексна програма естетичного виховання : проєкт АПН України/ Інститут українознавства Київського ун-ту ім. Тараса Шевченка та інші. / уклад. І. А. Зязюн, О. М. Семашко. Київ, 1994. 62 с.
10. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja (formy intehrovanoho navchannja) / za zag. red. Н. М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.
11. Рудницька О. П. Педагогіка : загальна та мистецька. Київ : Інтерпроф, 2002. 270 с.
12. Тодосієнко Н. Л. Використання мистецьких ігор як засобу активізації естетичного сприймання молодших школярів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія*. Вінниця, 2010. № 30. С. 420–424.